

**SEVİYE BELİRLEME SINAVINA GİRECEK OLAN İLKÖĞRETİM İKİNCİ
KADEME ÖĞRENCİLERİNDE SINAV KAYGISI, MÜKEMMELİYETÇİLİK
VE ANNE-BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ***

**Arş. Gör. Egemen HANIMOĞLU
Prof. Dr. Banu Yazgan İNANÇ**

ÖZET

Bu araştırmada ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile anne-baba tutumlarının sınav kaygısını yordayıp yordamadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden 723 ilköğretim öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin sınav kaygısına ilişkin veriler “Sınav Kaygısı Envanteri” (Öner, 1990), anne-baba tutumlarına ilişkin veriler “Anne-Baba Stilleri Ölçeği” (Sümer ve Güngör, 1999), mükemmeliyetçiliğe ilişkin veriler “Olumlu Ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği” (Kırdök, 2004) ve demografik değişkenlere ilişkin veriler araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada anne-baba tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin birlikte sınav kaygısını yordayıp yordamadığı çoklu doğrusal regresyon analizi tekniği ile belirlenmiştir. Olumlu mükemmeliyetçiliğin, olumsuz mükemmeliyetçiliğin ve anneden algılanan kabul ve ilginin sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen toplam puanların ve kuruntu alt boyutu puanlarının anlamlı yordayıcıları oldukları görülmüştür. Ayrıca araştırmada olumsuz mükemmeliyetçiliğin sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen duyusal alt boyut puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınav kaygısı, olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anne-baba tutumları

ABSTRACT

**THE ANALYSIS OF THE RELATION AMONG TEST ANXIETY,
PERFECTIONISM AND THE ATTITUDES OF PARENTS OF THE
SECONDARY STUDENTS WHO WILL PASS PLACEMENT TEST (SBS)**

The main purpose of this study is to determine whether the perfectionist personality traits and the attitudes of parents of secondary students predict their test anxiety. The sample of the research consisted of 723 secondary students studying at 6th, 7th, and 8th grades. To collect data, Test Anxiety Inventory” (Öner, 1990); “Parenting Styles Scale” (Sümer & Güngör, 1999); “Positive and Negative Perfectionism Scale” (Kırdök, 2004) and Personal Information Form were administered. In the study, whether the attitudes of parents together with the perfectionist personality traits predicted the test anxieties of the students was determined by the use of multi linear regression analysis. Results suggested that positive and negative perfectionism, the acceptance and concern shown by mother were meaningful predictors of total scores and score about delusion sub dimension obtained from the test anxiety scale. However, in the study negative perfectionism was seen to be a meaningful predictor of the affective sub dimension scores which were obtained from test anxiety scale.

Keywords: Test anxiety, positive perfectionism, negative perfectionism, attitudes of parents.

GİRİŞ

Türk Milli Eğitim Sistemi'nde birçok öğrencinin akademik yaşamına nasıl devam edeceği merkezi sınavlardan aldıkları sonuçlara göre belirlenmektedir. Bu duruma paralel olarak genel anlamda öğrencilerin yaşamında iki önemli merkezi sınavdan bahsedebiliriz. Bunlardan birincisi öğrencilerin ilköğretim eğitimleri sonunda hangi tür liselere gideceğini belirleyen Seviye Belirleme Sınavı (SBS) ve ikincisi ise ortaöğretim eğitimleri sonunda üniversiteye girebilmenin en önemli belirleyicisi olan Lisans Yerleştirme Sınavı'dır (LYS). Her iki sınav için de önemlerini, öğrencilerin gelecekteki yaşamlarını belirlemedeki rollerinden almaktadırlar diyebiliriz. Bu şekilde düşünüldüğünde hem SBS hem de LYS öğrencilerin ve ebeveynlerin yaşamlarında önemli bir yere sahiptir.

Yukarıda bahsedildiği üzere öğrencilerin yaşamında bu kadar önemli bir yere sahip olan bu sınavlara hazırlanma sürecinde ve sınav sırasında istenmeyen bazı durumlara karşı karşıya kalmak da mümkün olmaktadır. Bazen hem öğrenci hem de ebeveynler sınavın önemini abartarak, olası bir başarısızlığı dünyanın sonu gelmiş gibi algılayabilmektedirler. Bunun sonucu olarak da sınavlar bir ölüm kalım meselesi haline getirilmektedir. Bununla birlikte sınav öncesinde ve sınav sırasında yaşanan kaygının durumu olduğundan daha çok zorlaştıracak düzeyde yoğunlaşması da mümkündür. Kaygı bu düzeye ulaştığında akademik başarı ve sınav performansının düşmesi kaçınılmaz olmaktadır. Sınav kaygısı ile akademik başarı ya da kaygı ile performans arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, orta düzeydeki kaygının kişinin başarısını ve performansını artırdığı yönünde bulgular vermektedir. Buna karşılık kaygı çok yüksek olduğunda performans olumsuz etkilenmektedir (Eksi, 1998; Kısa, 1996).

Sınav kaygısı, bilimsel olarak ilk kez 1960'larda Richard Alpert tarafından incelenmeye başlanmıştır. Alpert girdiği sınavlarda hissettiği baskının kendisinin başarısız olmasına neden olduğunu fakat meslektaşı Ralph Haber'in sınavlardan önce hissettiği baskının onun daha iyi sonuçlar elde etmesini sağladığını fark etmiştir. Böylece Alpert ve Haber'in çalışmaları sonucu iki tip kaygılı öğrenci olduğu belirtilmiştir. Birincisi, kaygı nedeniyle başarısı düşenler, ikincisi ise sınavda başarılı olma kaygısıyla motive olarak başarılı olanlardır (Akt. Keskin, 2001).

Sınav kaygısı ile ilgili literatürün önde gelen araştırmacılarından biri olan Spielberger'e (1972) göre sınav kaygısı; formal bir sınav veya değerlendirme durumunda yaşanan, bireyin gerçek performansını ortaya koymasını engelleyen bilişsel, duyuşsal, davranışsal özellikleri olan, bireyde gerginlik yaratan hoş olmayan bir duygu durumudur.

Liebert ve Morris (1970) sınav kaygısının kuruntu ve duyuşsallık olmak üzere iki boyutu olduğunu tespit etmişlerdir. Kuruntu, performansın bilişsel yönü ile ilişkili iken; duyuşsallığın, bireyin fizyolojik uyarılmaları, örneğin hızlı kalp atışları, mide kasıntısı gibi durumlarla ilgili olduğu belirtilmektedir. Kuruntu ve duyuşsallık arasındaki fark araştırmalarla desteklenmiştir. Kuruntu arttıkça akademik başarının azaldığı gözlenmiştir.

* Bu makale, Egemen Hanımoğlu'nun Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Prof. Dr. Banu Yazgan İnanç danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans tezinin bir kısmından üretilmiştir.

Sınav kaygısının akademik performansa etkisine yönelik yapılan araştırmalarda, sınav kaygısı yüksek olan öğrencilerin sınavı zor bir durum olarak algılamaları, dikkatlerini sınav üzerinde yoğunlaştıramamaları ve sınav sırasında düşük performans göstermeleri nedeniyle sınavda başarısız oldukları gözlenmiştir. Bunun yanı sıra sınavı yeterince hazırlanamamaları nedeniyle bilişsel yeterliliklerini sağlıklı bir şekilde kullanamadıkları ve bu nedenle endişe yaşadıkları gözlenmiştir (Cassady, 2004).

Aile çocuğun okula başlamasından önce kişilik yapısının temellerinin atıldığı ve gelişimsel açıdan önemli dönemlerin yaşandığı bir ortam olduğundan, anne ve babanın çocuk üzerinde etkisi sadece kişilik yapısının şekillenmesinde değil ileriki yıllarda çocuğun eğitim yaşantısı, meslek seçimi gibi bir çok alanda da kendini göstermektedir. Bu durum anne-babanın çocuk üzerindeki önemini açıkça ortaya koymaktadır (Yörükoğlu, 2002).

Evdeki sıkı disiplin, kısıtlayıcı ebeveyn tutumları, okuldaki otoriter eğitim-öğretim anlayışı; olumsuz, soğuk ve kırıcı öğretmen eleştirileri, cezalar, kıt not verme ve zorlu sınıf geçme koşulları sınav kaygısının küçük yaşlarda gelişmesine uygun olan koşulları oluşturmaktadır. Sık tekrarlanan okul başarısızlıkları, yetişkinlerin olumsuz değerlendirmeleri ve bu gibi durumların bireyde çağrıştırdığı öze yönelik tehdit duygusu sınav kaygısının gelişmesinde önemli etkenlerdendir (Öner, 1990).

Abacı (1986) demokratik, otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumları ile durumluk ve sürekli kaygı arasında anlamlı düzeyde ilişkiler bulmuştur. Bu bulgulara dayanılarak demokratik aile ortamında yetişen bireylerin otoriter ve ilgisiz aile ortamında yetişen bireylere oranla daha az kaygılı olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Jerkins (1996), kaygılı çocukların annelerinin de kaygılı ve nevrotik olduğunu, kaygılı anne-babaların çoğunlukla çocuklarından çok şey bekleyen, onlara sevgi ve desteği ancak bu beklentileri gerçekleştirmede sağlayan kişiler olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin sınav kaygıları ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da yapılmıştır. Örneğin; Kısa (1996) dershaneye devam eden lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarıyla anne-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Öğrencilerin sınav kaygılarının düşük veya yüksek olması ile anne-baba tutumlarını demokratik veya otoriter olarak algılamaları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, kız öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinin erkek öğrencilerin sınav kaygısı düzeylerinden daha yüksek olduğunu ve tüm öğrencilerin yaşları yükseldikçe sınav kaygılarının düştüğünü bulmuştur. Bu bulgular anne-baba tutumları ile sınav kaygısı arasında anlamlı ilişkiler olmadığını ancak sınav kaygısının cinsiyete ve yaşa göre farklılaştığını göstermektedir.

Anne-baba tutumları ile öğrencilerin sınav kaygıları arasındaki ilişkiyi inceleyen yukarıdaki araştırmaların sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; bazı araştırmalarda beklenildiği gibi anne-baba tutumlarının çocukların sınav kaygısı düzeyleriyle ilişkili olduğu, bazı araştırmalarda beklentilerin tersine anne-babaların tutumlarının çocukların sınav kaygılarıyla ilişkili olmadığı dikkati çekmektedir.

Kaygı ile ilgili literatürde bireyin durumluk ve sürekli kaygısının benlik saygısı, denetim odağı, mükemmeliyetçilik (Man, Hall ve Stout, 1991) gibi kişilik özellikleriyle ilişkilerini inceleyen araştırmalar da yapılmıştır. Çünkü; mükemmeliyetçilik bireyin psikolojik ve sosyal yaşantısını etkileyen bir kişilik özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burns (1980) mükemmeliyetçilik ile değerlendirici anksiyete arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bulgular; duygusal tepkilere dayalı olarak mükemmeliyetçiliğin sınav kaygısı, sosyal anksiyete ve konuşma bozukluğu ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. Benzer şekilde sınav kaygısının önemli bir kişilik özelliği olan mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğunu ortaya koyan araştırmalar da yapılmıştır.

Taşdemir (2003) Fen Lisesi 2. ve 3.sınıftaki üstün yetenekli öğrencilerin sınav kaygısı düzeyleri arttıkça mükemmeliyetçilik düzeylerinin de arttığını bulmuştur. Siegle, Schuler ve Patricia (2000) ortaokul seviyesindeki üstün yetenekli öğrencilerin sınıf düzeylerine, cinsiyete ve doğum sırasına göre mükemmeliyetçilik özelliklerini belirlemiştir. Araştırma sonucunda; erkek öğrencilerin, anne-baba beklentilerinden kızlardan daha çok etkilendikleri ancak kız öğrencilerin de erkeklere göre daha çok organizasyon sorunu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Önce doğan ergenlerin sonra doğanlara göre daha yüksek anne-baba eleştirileri ve beklentilerinden etkilendiğini ortaya çıkmıştır. Kızların hata yapmaya karşı kaygılarının sınıf seviyesi arttıkça arttığını tespit etmişlerdir.

Özetleri verilen araştırmalarda da görüldüğü gibi sınav kaygısının aynı zamanda mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğu da görülmektedir. Ancak literatüre bakıldığında bu konuda az sayıda araştırmanın olduğu belirlenmiş ve bu konuda daha çok araştırma yapılması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Hem sınav kaygısı ve mükemmeliyetçiliğin birbiriyle ilişkili olması hem de literatürde yeterince çalışma olmaması nedeniyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınav kaygısı düzeyleri ile mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önemli görülmüştür.

Yukarıda özetlenen araştırmaların sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde; öğrencilerin sınav kaygılarının anne-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik özellikleriyle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Amaç

Araştırmanın amacı ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin (6., 7. ve 8.sınıf öğrencileri) mükemmeliyetçilik özelliklerinin ve anne-baba tutumlarının birlikte sınav kaygılarını yordayıp yordamadığını belirlemektir. Bu amaçla ilgili olarak araştırmada üç soruya cevap aranmıştır:

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin mükemmeliyetçilik puanları ve anne-baba tutumu puanları birlikte sınav kaygısı toplam puanlarını yordamakta mıdır?
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin mükemmeliyetçilik puanları ve anne-baba tutumu puanları birlikte sınav kaygısının kuruntu alt boyutu puanlarını yordamakta mıdır?
3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin mükemmeliyetçilik puanları ve anne-baba tutumu puanları birlikte sınav kaygısının duyusallık alt boyutu puanlarını yordamakta mıdır?

YÖNTEM

Örneklem

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu araştırmanın hedef evreni Türkiye'deki ilköğretim ikinci kademeye devam etmekte olan öğrencilerdir. Çalışma evreni ise 2009-2010 eğitim öğretim yılında Adana ili Seyhan ve Çukurova

ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı dersanelerde 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden 371 kız ve 372 erkek olmak üzere toplam 723 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Sınav Kaygısı Envanteri

Orijinali Spielberg tarafından geliştirilen SKE'nin Türkçe'ye uyarlama çalışması Öner (1990) tarafından yapılmıştır. SKE'nin yapı geçerliğini belirlemek için iki tür (Betimleyici ve Doğrulayıcı) faktör analizi çalışması yapılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda SKE'nin Kuruntu ve Duyuşsallık olmak üzere iki boyuttan oluştuğuna karar verilmiştir. Kuruntu boyutunda 12, Duyuşsallık boyutunda ise 8 olmak üzere SKE'de toplam 20 madde vardır. SKE'nin toplam 20 maddesinden alınan puan genel ya da toplam sınav kaygısı düzeyini, Kuruntu alt ölçeğinden alınan puan Sınav Kaygısı Kuruntu düzeyini, Duyuşsallık alt ölçeğinden alınan puan ise; Sınav Kaygısı Duyuşsallık düzeyini ölçmektedir. SKE, dörtlü derecelmeli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten 20-80 arasında puan alınmaktadır. Ölçekten her alt boyuttan ayrı ayrı puanlar ve tümünden toplam puan alınabilmektedir. SKE'den alınan puanın yüksekliği sınav kaygısı düzeyinin yükseldiğini yansıtmaktadır.

SKE'nin benzer ölçeklerle de ilişkisine bakılarak geçerliği belirlenmiştir. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri ile SKE'nin alt ölçeklerinden ve tümünden alınan puanlar arasındaki ilişki katsayıları belirlenmiştir.

SKE'nin Kuruntu Duyuşsallık alt ölçekleri ile Sürekli kaygı puanları arasındaki korelasyonlar sırasıyla; .45 ile .60 ve Durumluk kaygı puanları ile korelasyonları sırasıyla; .39 ile .70 arasında değişmiştir. SKE'nin güvenilirliğini belirlemek için test-tekrar test tekniğiyle kararlılık katsayıları hesaplanmıştır. Kararlılık katsayılarının .90 ile .70 arasında değiştiği bulunmuştur. SKE'nin yine maddelerinin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayılarının .93 ile .94 arasında değiştiği saptanmıştır.

Bu araştırma kapsamında SKE'nin iç tutarlılığını incelemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre, Cronbach alfa değerleri duyuşsallık alt boyutu için .86, kuruntu alt boyutu için .79 ve toplam puan için .90'dır.

Anne-Baba Stilleri Ölçeği

Ergenlere uygulanan Ana-babalık Stilleri Ölçeği (ABSÖ), Maccoby ve Martin'in önerdiği boyutlar ile Lamborn ve arkadaşlarının çalışmaları örnek alınarak Sümer ve Güngör (1999) tarafından geliştirilmiş ve yine aynı araştırmacılar tarafından yeni maddeler eklenerek son biçimini almış bir ölçektir. Bu süreçte, kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol boyutlarının ölçtüğü varsayılan toplam 34'er maddeden oluşan anne ve baba alt ölçekleri varimax dönüşümlü ana bileşenler analizine tabi tutulmuştur. Bu analizler, önce anne formu için özdeğeri 1'in üzerinde olan ve toplam varyansın .67'sini açıklayan 8 faktörle, baba formu için ise .41'ini açıklayan 7 faktörle sonuçlanmıştır. Ayrıntılı analizler, gerçekte özdeğeri 1'in üzerinde iki faktör olduğunu göstermiştir.

İki faktörlü ve varimax dönüşümlü çözümün sınındığı ana bileşenler analizi sonucunda, kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol olmak üzere iki boyutu yansıtan ifadeleri içeren faktörler elde edilmiştir. Bu faktörlerin açıkladıkları toplam varyans anne formu için .41, baba formu için .43'tür. Maddeler için .30 faktör yükünün kesim noktası olarak kabul edildiği bu analiz sonucunda, anne formunda, iki maddenin iki faktöre de girmediği saptanmış; kabul/ilgi boyutunu yansıtan ve 18 maddeden oluşan birinci faktörün açıkladığı varyansın .27, özdeğerinin ise 9.19 olduğu bulunmuştur. Baba

formundaki kabul/ilgi boyutunu yansıtan birinci faktör ise 19 maddeden oluşmuş, açıkladığı varyans .29, özdeğeri de 9.82 olarak gözlenmiştir.

Hem anne, hem de baba formunda sıkı denetim/kontrol boyutunu yansıtan ikinci faktörlerin açıkladıkları varyans ve özdeğerler anne formu için sırasıyla .14 ve 4.7, baba formu için ise .14 ve 4.9'dur. Bu faktörler, yine .30 faktör yükü kriter olarak alındığında, anne formunda 14, baba formunda 15 madde içermişlerdir.

Anne formunda. 30'un üzerinde ve birbirine yakın faktör yüküyle her iki faktör altında da yer aldığı saptanan 4 madde çıkarılıp, faktör yükü. 30'un üzerinde olan kabul / ilgi boyutundaki 16, sıkı denetim / kontrol boyutundaki 12 madde üzerinde güvenilirlik analizi yapılmıştır. Her iki boyutta da madde-toplam korelasyonu en yüksek 11 'er madde seçilmiştir. Böylece oluşturulan ölçeklerde alfa katsayıları, kabul / ilgi ve sıkı denetim / kontrol boyutları için anne formunda sırasıyla. 86 ve. 88; baba formunda. 88 ve. 87 olarak bulunmuştur.

Güngör (2000) yapmış olduğu çalışmada ergenlerden aile içindeki ana-babalık boyutlarına ilişkin ölçüm almak amacıyla, Sümer ve Güngör'ün (1999) geliştirdiği ve ek maddelerle son biçimini almış olan ABSÖ'den, yukarıda anlatılan yolla çıkarılan ölçekleri sunmuştur. Böylece ergenlere 11'er maddelik kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol boyutunu içeren toplam 22 maddelik ABSÖ uygulamıştır. Bu araştırmanın yürütülmesinde de aynı ölçek kullanılmıştır.

Bu çalışmada, ABSÖ'nün iç tutarlığı incelemek amacıyla Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve anneden algılanan kabul/ilgi boyutu için .81 ve anneden algılanan sıkı denetim/kontrol boyutu için .78; babadan algılanan kabul/ilgi boyutu için .82 ve babadan algılanan sıkı denetim kontrol boyutu için .75 olarak bulunmuştur.

Olumlu Ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği

İlköğretim öğrencilerine uygulanan ölçek Kırdök (2004) tarafından geliştirilmiştir. İlköğretim okulu ikinci kademeye devam etmekte olan öğrencilerin mükemmeliyetçilik özelliklerini ölçmeye yönelik olarak hazırlanan bu ölçekte her madde için dördümlük tipik derecelendirme (1=Hiç uygun değil, 2=Uygun değil, 3=Uygun, 4=Tamamen uygun) kullanılmıştır.

Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği (OOMÖ)'nin olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeğinden (10 madde, 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 16) alınabilecek puan 10 ile 40 arasında, olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeğinden (7 madde, 2, 4, 8, 10, 13, 15, 17) alınabilecek puan ise 7 ile 28 arasında değişmektedir. Ölçekte toplam puan yoktur. Her iki alt ölçekte de alınacak puan yükseldikçe mükemmeliyetçilik düzeyi artmaktadır. Ölçekte ters dönmüş ifadeler bulunmamaktadır.

Yapılan açıklayıcı faktör analizleri sonucunda ölçekte önceden belirlenen ölçütlere uygun olarak 17 madde ve bu maddeleri kapsayan iki faktör bulunmuştur. Birinci faktörde bulunan 10 maddenin faktör yüklerinin .47 ile .64 arasında değiştiği, özdeğerlerinin 3.10 ve varyansın % 18.22'ini açıkladığı görülmüştür. İkinci faktörde bulunan 7 maddenin faktör yüklerinin .52 ile .64 arasında değiştiği, özdeğerlerinin 2.43 ve varyansın % 14.22'sini açıkladığı gözlenmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi bu iki faktörlü yapıyı doğrulamıştır. Birinci faktör incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik olarak tanımlanan kişilik özelliğini ölçen maddelerin, ikinci faktörde ise olumsuz mükemmeliyetçilik olarak tanımlanan kişilik özelliğini ölçen maddelerin bir araya geldiği görülmektedir. Bu nedenle birinci faktör *olumlu mükemmeliyetçilik*, ikinci faktör ise *olumsuz mükemmeliyetçilik* olarak tanımlanmıştır.

Ölçeğin alt ölçekleri olan olumlu mükemmeliyetçilik ile olumsuz mükemmeliyetçilik arasında negatif yönde düşük bir ilişki ($r=-.19$, $p<.01$) bulunmuştur.

Olumlu Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .81; madde toplam puan korelasyonları .43 ile .55 arasında değişmektedir. Olumsuz Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .78, madde toplam puan korelasyonları ise .48 ile .55 arasında değişmektedir. OOMÖ alt ölçeklerinin madde toplam korelasyonları, iç tutarlılık katsayılarının yeterli düzeyde olduğu görülmüştür.

Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerlik için OOMÖ alt ölçek puanları ile Çocuklar İçin Depresyon Ölçeği, Çocuklar İçin Sürekli Kaygı Envanteri ve Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Olumsuz mükemmeliyetçilik puanları ile depresyon puanları ($r=.31$, $p<.01$) ve sürekli kaygı ($r=.48$, $p<.01$) arasında pozitif yönde, benlik saygısı puanları ($r=-.31$, $p<.01$) arasında ise negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla beraber olumlu mükemmeliyetçilik puanları ile depresyon puanları ($r=-.31$, $p<.01$) arasında negatif yönde, benlik saygısı puanları ($r=-.24$, $p<.01$) arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Olumlu Mükemmeliyetçilik puanları ile sürekli kaygı puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bulunan bu sonuçlar literatür tarafından desteklenmekte olup, OOMÖ'nün geçerliliğinin bir kanıtı olarak değerlendirilebilir.

Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları olumlu mükemmeliyetçilik alt ölçeği için .75; olumsuz mükemmeliyetçilik alt ölçeği için .78 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin belli zaman aralıkları içinde uygulanması durumunda kararlılık göstereceği anlamına gelmektedir.

Bu araştırma kapsamında OOMÖ'nün iç tutarlılığını incelemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve Olumlu Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .86, Olumsuz Mükemmeliyetçilik alt ölçeği Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .78 bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından düzenlenen kişisel bilgi formunda, öğrencilerin cinsiyetini, sınıf düzeyini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesi bilgisayarda istatistik paket programlarından SPSS'in 11.5 sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada anne-baba tutumlarının ve mükemmeliyetçiliğin (bağımsız değişkenler) birlikte sınav kaygısını (bağımlı değişkeni) yordayıp yordamadığı çoklu doğrusal regresyon analizi tekniği ile belirlenmiştir. Bulguların anlamlı olup olmadığının yorumlanmasında .05 anlamlılık düzeyi ölçüt alınmıştır.

BULGULAR, TARTIŞMA VE SONUÇLARI

Bu bölümde, uygulanan istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular ve açıklamaları araştırma amaçlarının sırasına göre verilmiştir.

1. “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Puanları ve Anne-Baba Tutumu Puanları Birlikte Sınav Kaygısı Toplam Puanlarını Yordamakta Mıdır?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

Regresyon analizi gerçekleştirilmeden önce regresyon analizinin varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığını belirlemek amacıyla bazı ön analizler gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla önce yordayıcı değişkenlerin çarpıklık ve sivrilik değerleri incelenerek normal dağılım özelliğine uygun olup olmadıkları incelenmiştir. İnceleme sonucunda yordayıcı değişkenlerin çarpıklık değerlerinin -1.02 ila 0.658 arasında ve sivrilik değerlerinin -0.75 ila 0.91 arasında değiştiği gözlenmiştir.

Doğrusallık ve normallik varsayımlarının zedelenmesine neden olabilecek çok değişkenli uçdeğerler olup olmadığını incelemek için Mahalanobis uzaklık değerleri hesaplanmış ve $[X^2(6) = 22.458]$ toplam 10 öğrencinin uçdeğerlere sahip olduğu görülmüştür. Regresyon analizleri bu öğrencilerin puanları dışarıda tutularak gerçekleştirilmiştir.

Doğrusallık ve normallik varsayımlarının karşılanıp karşılanmadığını incelemek için artık değerler üzerine kurulu grafikler incelenmiştir. Standardize edilmiş artık değerler ve standardize edilmiş yordanan değerler için oluşturulan saçılım diyagramının doğrusal bir ilişkiyi tanımladığı ve noktaların bir eksen etrafında toplandığı görülmüştür. Bununla birlikte standardize edilmiş yordanan değerler için oluşturulan histogram ve dağılım eğrilerinin normale yakın bir dağılım gösterdiği görülmüştür.

Öğrencilerin OOMÖ ve ABSÖ’den aldıkları puanların sınav kaygısı toplam puanlarını yordama düzeyi standart çoklu regresyon analizi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo-1’de verilmiştir.

Tablo 1
Sınav Kaygısı Toplam Puanların Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	35.624	3.814		9.340	.000
Olumlu Mük.	-.210	.071	-.111	-2.951	.003
Olumsuz Mük.	.903	.085	.399	10.678	.000
Anne Kabul/İlgi	-.188	.087	-.111	-2.159	.031
Baba Kabul/İlgi	-.060	.075	-.040	-.796	.426
Anne Denetim/Kontrol	.153	.080	.112	1.911	.056
Baba Denetim/Kontrol	.048	.082	.034	.585	.559

R=.520 R²=.271

F(6, 614)=38.005 p=.000

Tablo-1 incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri ile sınav kaygısı toplam puanları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R=.520$, $R^2=.271$, $p<.05$). Bu sonuca göre olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen toplam puandaki varyansın % 27'sini açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (Beta: β) yordayıcı değişkenlerin (olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol) sınav kaygısı toplam puanları üzerindeki görece önem sırası; olumsuz mükemmeliyetçilik ($\beta=.399$), anneden algılanan denetim/kontrol ($\beta=.112$), olumlu mükemmeliyetçilik ($\beta=-.111$), anneden algılanan kabul/ilgi ($\beta=-.111$), babadan algılanan kabul ilgi ($\beta=-.040$) ve babadan algılanan denetim/kontroldür ($\beta=.034$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik ($t=-2.951$, $p<.05$), olumsuz mükemmeliyetçilik ($t= 10.678$, $p<.05$) ve anneden algılanan kabul/ilgi ($t=-2.159$, $p<.05$) değişkeninin sınav kaygısı toplam puanlarını yordamada anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Babadan algılanan kabul/ilgi ($t=-.796$, $p>.05$), anneden algılanan denetim/kontrol ($t= 1.911$, $p>.05$) ve babadan algılanan denetim/kontrol ($t=.585$, $p>.05$) değişkenlerinin sınav kaygısı toplam puanlarını yordamada anlamlı bir etkiye sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Taşdemir (2003) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Elde edilen bulgulara göre mükemmeliyetçilik düzeyi arttıkça sınav kaygısı düzeyi de artmaktadır. Ayrıca Sumi ve Konda (2002), Kawamura, Hunt, Frost ve Di Bartolo (2001) ve Kırdök (2004) yapmış oldukları çalışmalarda olumsuz mükemmeliyetçilikle sürekli kaygı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Bu durum çalışmada elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Kaygı duygusu yaşantılar yoluyla öğrenilen akılcı ve gerçekçi olmayan bir inanış veya düşünce kalıbının ürünüdür (Özer, 2002). Bu inanışta bir kimsenin başarılı olabilmesi için başarılı performans göstermesi gerektiği, performansın başarılı sayılması için de hata yapılmaması gerektiği düşüncesi vardır. Bir performansla ilgili olarak hata yapmak insan doğasında varolan bir durumdur. Ancak kaygı mantığı bu doğal ve gerçekçi durumu yasaklar. Eğer kişi performansla gösterilen başarı düzeyini kişiliğinin başarı düzeyinin bir göstergesi olduğuna inanıyorsa bu durum kaygı üretir. Olumsuz mükemmeliyetçilik hata yapmaktan korkma, mükemmelin altında olan hiçbir şeyi kabul etmeme olarak ifade edilmektedir (Kırdök, 2004). Bu durumda olumsuz mükemmeliyetçilikle kaygı arasında pozitif yönde bir ilişki beklenmelidir. Eğer kişi kendisi ve başkaları için yüksek standartlar belirliyorsa bunun gerçekleşmeme ihtimali kişide kaygıya neden olabilir. Olumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip olan öğrencilerin sınav kaygılarının da yükselmesi bu durumla açıklanabilir. Olumlu mükemmeliyetçiliğe sahip öğrencilerin sınav kaygılarının düşmesi ise olumlu mükemmeliyetçiliğe sahip kişilerin belirledikleri standartlara tam olarak ulaşmasalar da bundan doyum sağlayabilmelerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Sınav kaygısı ve anne-baba tutumu arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar incelendiğinde elde edilen bulguları destekleyen ve bulgularla çelişen araştırmalara rastlamak mümkündür. Gökçedağ (2001), araştırmasında otoriter ana-babanın bulunduğu ortamda yetişen çocukların kendilerine güvenlerinin ve okul başarılarının düşük olduğunu; genel kaygı ve sınav kaygısı düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Farklı araştırmalar da anne-babaları demokratik olan gençlerin, anne-babaları otoriter olanlara göre kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermektedir (Kılıçcı, 1981; Güneysu ve Bilir, 1988; Bilal, 1984; Lamborn, Mounts, Steinberg ve Durnbysch, 1991). Bu durum araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Kısa (1996) yaptığı araştırmada dershaneye devam eden lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarıyla ana-baba tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Ancak araştırmanın bulguları öğrencilerin sınav kaygılarının düşük veya yüksek olması ile ana-baba tutumlarının demokratik veya otoriter olarak algılamaları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki göstermemiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre annenin çocuğuna karşı kabul edici ve ilgili olması durumunda çocuğun sınavlarla ilgili kaygı düzeyi düşmektedir. Türkiye’deki geleneksel aile yapısına baktığımızda, çocukların okul hayatıyla daha çok annelerin ilgilendiğini gözlemek mümkündür. Bu nedenle öğrencilerin sınav kaygısı düzeyi üzerinde annenin sahip olduğu tutumun daha önemli olduğunu söyleyebiliriz. Annesini kabul edici olarak algılayan öğrencilerin sınav kaygılarının düşük olmasının sebebi bu durumdaki öğrencilerin kendilerini daha güvende hissetmeleri ve sonuç ne olursa olsun kabul edileceklerini bilmeleri sonucu kaygı yaşamamaları olabilir.

2.“İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Puanları ve Anne-Baba Tutumu Puanları Birlikte Sınav Kaygısının Kuruntu Alt Boyutu Puanlarını Yordamakta Mıdır?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin OOMÖ ve ABSÖ’den aldıkları puanların sınav kaygısı kuruntu alt boyutu puanlarını yordama düzeyi standart çoklu regresyon analizi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo 2
Sınav Kaygısı Kuruntu Alt Boyutu Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	14.119	1.641		8.902	.000
Olumlu Mük.	-.125	.031	-.153	-4.026	.000
Olumsuz Mük.	.368	.036	.378	10.080	.000
Anne Kabul/İlgi	-.080	.037	-.111	-2.158	.031
Baba Kabul/İlgi	-.013	.032	-.020	-.394	.694
Anne Denetim/Kontrol	.067	.035	.113	1.910	.057
Baba Denetim/Kontrol	.022	.036	.037	.631	.528

R=.505

R²=.255

F(6, 621)=38.508 p=.000

Tablo-2 incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri ile sınav kaygısı kuruntu alt boyutu puanları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($R=.505$, $R^2=.255$, $p<.05$). Bu sonuca göre olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen kuruntu alt boyutu puanlarında toplam varyansın % 26'sını açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (Beta: β) yordayıcı değişkenlerin (olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol) sınav kaygısı kuruntu alt boyutu puanları üzerindeki göreceli önem sırası; olumsuz mükemmeliyetçilik ($\beta=.378$), olumlu mükemmeliyetçilik ($\beta= -.153$), anneden algılanan denetim/kontrol ($\beta=.113$), anneden algılanan kabul/ilgi ($\beta= -.111$), babadan algılanan denetim/kontrol ($\beta= .037$) ve babadan algılanan kabul ilgidir ($\beta= -.020$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik ($t= -4.026$, $p<.05$), olumsuz mükemmeliyetçilik ($t= 10.080$, $p<.05$) ve anneden algılanan kabul/ilgi ($t= -2.158$, $p<.05$) değişkeninin sınav kaygısı kuruntu alt boyutu puanlarını yordamada anlamlı yordayıcılar oldukları görülmektedir. Babadan algılanan kabul/ilgi ($t= -.394$, $p>.05$), anneden algılanan denetim/kontrol ($t= 1.910$, $p>.05$) ve babadan algılanan denetim/kontrol ($t= .631$, $p>.05$) değişkenlerinin sınav kaygısı kuruntu alt boyutu puanlarını yordamada anlamlı bir etkiye sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Yıldız (2007) yapmış olduğu çalışmada sınav kaygısı kuruntu alt boyutu ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Benzer şekilde Taşdemir (2003) de yapmış olduğu çalışmada mükemmeliyetçilik ile sınav kaygısı kuruntu alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Her iki çalışmada sonuçlar elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Eğer öğrenci olumlu mükemmeliyetçi ise sınavla ilgili olarak kuruntu alt boyutunu ifade eden “ya yapamazsam, ya başaramazsam” gibi düşüncelere aynı oranda daha az sahip olacaktır. Çünkü herhangi bir başarısızlık durumu olumlu mükemmeliyetçiler için duygusal olarak yıkıcı bir etkiye sahip değildir, belirlenen standartlara ulaşamadığında da doyum sağlanabilmekte ve bu durum kaygı oluşturmamaktadır. Olumsuz mükemmeliyetçi olan öğrencilerin sınavla ilgili olarak kuruntu alt boyutunu ifaden “ya yapamazsam, ya başaramazsam” şeklinde düşüncelere sahip olmaları daha olasıdır. Çünkü olumsuz mükemmeliyetçiler başarısız olmaktan endişe edebilirler, bu durum kaygılarını arttırabilir ve başarısızlık bu kişiler için yıkıcı olabilir. Belirlenen standartlara ulaşamama düşüncesi bu kişilerde kaygıya yol açabilmektedir.

Öğrencilerin eğitim hayatında, anneler babalara göre daha fazla sorumluluk aldığından anneden algılanan kabul ve ilginin, öğrencinin sınav kaygısı ile ilgili olumsuz düşüncelere daha az sahip olmasına yol açtığı düşünülebilir. Eğer öğrenci, annesini her sonuca rağmen kabul edici olarak algılıyorsa ve annesinin kendisiyle yeterli düzeyde ilgilendiğini düşünüyorsa bu durum öğrencinin sınav kaygısı ile ilgili

“ya yapamazsam, ya başaramazsam” şeklinde düşünerek kaygı yaşamayacağı şeklinde yorumlanabilir.

3.“İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Mükemmeliyetçilik Puanları ve Anne-Baba Tutumu Puanları Birlikte Sınav Kaygısının Duyuşsallık Alt Boyutu Puanlarını Yordamakta Mıdır?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin OOMÖ ve ABSÖ’den aldıkları puanların sınav kaygısı duyuşsallık alt boyutu puanlarını yordama düzeyi standart çoklu regresyon analizi ile incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo-3’te verilmiştir.

Tablo 3
Sınav Kaygısı Duyuşsallık Alt Boyutu Puanlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	β	t	p
Sabit	21.186	2.465		8.595	.000
Olumlu Mük.	-.083	.046	-.070	-1.822	.069
Olumsuz Mük.	.544	.054	.380	10.002	.000
Anne Kabul/İlgi	-.111	.056	-.103	-1.963	.050
Baba Kabul/İlgi	-.043	.048	-.045	-.881	.378
Anne Denetim/Kontrol	.086	.052	.100	1.656	.098
Baba Denetim/Kontrol	.027	.053	.030	.515	.607

R=.486 R²=.236

F(6, 617)=31.817 p=.000

Tablo-3 incelendiğinde olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri ile sınav kaygısı duyuşsallık alt boyutu puanları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (R=.486, R²=.236, p<.05). Bu sonuca göre olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim/kontrol değişkenleri sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen duyuşsallık alt boyutu puanlarında toplam varyansın % 24’ünü açıklamaktadır.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (Beta: β) yordayıcı değişkenlerin (olumlu mükemmeliyetçilik, olumsuz mükemmeliyetçilik, anneden algılanan kabul/ilgi, babadan algılanan kabul/ilgi, anneden algılanan denetim/kontrol ve babadan algılanan denetim kontrol) sınav kaygısı duyuşsallık puanları üzerindeki görece önem sırası; olumsuz mükemmeliyetçilik (β =.380), anneden algılanan kabul/ilgi (β = -

.103), anneden algılanan denetim/kontrol ($\beta=.100$), olumlu mükemmeliyetçilik ($\beta= -.070$), babadan algılanan kabul ilgi ($\beta= -.045$) ve babadan algılanan denetim/kontrol ($\beta= .030$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde olumsuz mükemmeliyetçilik ($t= 10.002$, $p<.05$) değişkeninin sınav kaygısı duyusallık alt boyutu puanlarını yordamada anlamlı yordayıcı olduğu görülmektedir. Olumlu mükemmeliyetçilik ($t= -1.822$, $p>.05$), anneden algılanan kabul/ilgi ($t= -1.963$ $p>.05$), babadan algılanan kabul/ilgi ($t= -.881$, $p>.05$), anneden algılanan denetim/kontrol ($t= 1.656$, $p>.05$) ve babadan algılanan denetim/kontrol ($t= .515$, $p>.05$) değişkenlerinin sınav kaygısı duyusallık alt boyutu puanlarını yordamada anlamlı bir etkiye sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Yıldız (2007) yapmış olduğu çalışmada sınav kaygısı duyusallık alt boyutu ile mükemmeliyetçilik arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Benzer şekilde Taşdemir (2003) de yapmış olduğu çalışmada mükemmeliyetçilik ile sınav kaygısı duyusallık alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Her iki araştırmada elde edilen bulgular paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri arttıkça sınav kaygısı düzeylerinin artması beklenen bir durumdur. Olumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip olan öğrenciler büyük olasılıkla sınavlarda başarılı olmayla ilgili kaygı yaşayacaklardır ve muhtemelen bir başarısızlık durumu bu öğrenciler için yıkıcı olacaktır. Buna bağlı olarak, olumsuz mükemmeliyetçi öğrencilerin sınav öncesinde ve sınav sırasında kaygılanmaları ve buna bağlı olarak fizyolojik tepkiler (mide bulanması, baş dönmesi, kalbin daha hızlı çarpması gibi) vermeleri muhtemeldir. Olumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip olan öğrencilerin, sınav kaygısı duyusallık boyutu puanlarının yükselmesinin, olumsuz mükemmeliyetçiliğe sahip öğrencilerin bir kimsenin başarılı olabilmesi için başarılı performans göstermesi gerektiği; performansın başarılı sayılması için de hata yapılmaması gerektiği düşüncesine sahip olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü Kırdök'e (2004) göre kişi performanstaki başarıyı kişiliğin başarı düzeyinin bir göstergesi olarak değerlendiriyorsa bu durum kaygı üretebilir. Olumsuz mükemmeliyetçilik hata yapmaktan korkma, mükemmelin altında olan hiçbir şeyi kabul etmeme olarak ifade edilmektedir. Öğrenci kendisi için yüksek standartlar belirliyorsa bunun gerçekleşmeme ihtimali kişide kaygıya neden olabilir. Bu durum da sınav öncesinde ve sınav sırasında bazı fizyolojik tepkilere (mide bulanması, baş dönmesi, kalbin daha hızlı çarpması gibi) neden olabilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada, olumlu mükemmeliyetçiliğin, olumsuz mükemmeliyetçiliğin ve anneden algılanan kabul ve ilginin, sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen toplam puanların ve kuruntu alt boyutu puanlarının anlamlı yordayıcıları oldukları görülmüştür. Öğrencilerin, olumlu mükemmeliyetçilik ve anneden algılanan kabul/ilgi düzeyleri arttıkça, sınav kaygısı toplam puanlarının düştüğü; olumsuz mükemmeliyetçilik puanları arttıkça, sınav kaygısı toplam ve kuruntu alt boyutu puanlarının yükseldiği görülmektedir.

Ayrıca araştırmada olumsuz mükemmeliyetçiliğin sınav kaygısı ölçeğinden elde edilen duyusal alt boyut puanlarının anlamlı yordayıcısı olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin olumsuz mükemmeliyetçilik puanları arttıkça, sınav kaygısı duyusallık alt boyutu puanlarının yükseldiği görülmektedir.

Öneriler

1. Sınav kaygısı birden ortaya çıkan bir durum değildir, sınavlardan çok önce kişide oluşmaktadır. Bu nedenle sınav kaygısının ortaya çıkmasını beklemeden okul psikolojik danışmanları öğrencilerin anne-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik durumlarını belirleyerek sınav kaygısı ile ilgili risk taşıyan öğrencilerle önleyici rehberlik çalışmaları yapabilirler.
2. Sınav kaygısı, anne-baba tutumu ve mükemmeliyetçilik birbirleriyle anlamlı düzeyde ilişkili kavramlar olduklarından, okul psikolojik danışmanlarının velilere yönelik seminerler düzenlerken bu bilgileri de dikkate alarak hazırlık yapmalarının faydalı olacağı düşünülmektedir.
3. Bu araştırmada bağımsız değişkenler sınav kaygısını her ne kadar yorduyor olsalar da sınav kaygısını yordayan diğer değişkenleri belirlemek sınav kaygısı ile başa çıkmada büyük önem taşımaktadır.
4. Sınav kaygısı ile ilgili yapılacak süreç araştırmalarının, özellikle bir yere gelebilmenin sınavlarda iyi performans göstermeye bağlı olduğu Türkiye’de, geniş bir kitle için önemli sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, R. (1986). "Demokratik, Otoriter ve İlgisiz Olarak Algılanan Anne-baba Tutumlarının Çocuğun Kaygı Düzeyi İle İlişkisi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilal, G. (1984), "Demokratik Ve Otoriter Olarak Algılanan Anne-Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeyine Etkisi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Burns, D. D. (1980), "The Perfectionist's Script For Self-Defeat", *Psychology Today*, Vol.41.
- Cassady, C. J. (2004), "The Influence Of Cognitive Test Anxiety Across The Learning Testing Cycle", *Learning and Instruction*, 14, 569-572.
- Ekşi, P.(1998), "Sınav Kaygısının Üniversite Adayı Ergenlerde İncelenmesi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Gökçedağ, S. (2001), "Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı Ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne- Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Güneysu S., Bilir Ş. (1988), "Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeylerine Algılanan Ana- Baba Tutumlarının Etkisi", *Psikoloji Dergisi*, 6 (22), 127-131
- Kawamura, K., Hunt, S., Frost, R., Di Bartolo, P. (2001), *Perfectionism, Anxiety And Depression. Are The Relationship Independent?*, *Cognitive Therapy And Research*, 25 (3), 291-301
- Keskin B. (2001), "Endüstri Meslek Liselerinde Sınava Giren Öğrencilerin Sınav Kaygısıyla Bas Etmelerini Sağlamak Üzere Yapılan Bir Çalışma", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıççı, Y. (1981), "Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Kabullerini Etkileyen Etmenler", *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kırdök, O. (2004), "Olumlu ve Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği Geliştirme Çalışması", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kısa, S. S. (1996), "İzmir İl Merkezinde Dershaneye Devam Eden Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygılarıyla Anne-baba Tutumları Arasındaki İlişki", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Lamborn, S., Mounts, N., Steinberg, L., Dornbusch, S. (1991), *Patterns of Competence and Adjustment Among Adolescents From Authoritative, Authoritarian, Indulgent and Neglectful Families*, *Child Development*, 62 (5), 1049-1065.
- Liebert, R., Morris, L. (1970), "Relationship of Cognitive and Emotional Component of Test Anxiety to Physiological Arousal Andacademic Performance", *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 35 (3), 332-337

- Man, F. Hall, V. Stout, D. (1991), "Neurotic Nucleus and Test Anxiety", *The Journal of Psychology*, 125 (6), 671-675.
- Öner, N. (1990), *Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı*, Yükseköğretimde Rehberliği Yayma Vakfı Yayını No:1, İstanbul.
- Özer, A. K. (2002), *Kaygı: Sinanma Duygusuyla Baş Edebilme*, İstanbul. Sistem Yayıncılık.
- Spielberger, C. (1972), *Theory and Research in Anxiety*, New York, Academic Press.
- Sumi, K., Konda, K. (2002), Relationship Between Neurotic Perfectionism, Depression, Anxiety and Psychosomatic Symptoms: A Prospective Study Among Japanese Men, *Personality and Individual Differences*, 32 (5) , 817-826
- Sümer, N., Güngör, D. (1999), "Çocuk Yetiştirme Stillerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi", *Türk Psikoloji Dergisi*, 14 (44), 35-62
- Taşdemir, Ö. (2003), "Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçilik, Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı, Kontrol Odağı, Öz-Yeterlilik ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yıldız, H. Y. (2007), "Sınav Kaygısı, Anne-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (2002), *Çocuk Ruh Sağlığı*, Özgür Yayınları, Ankara.